

Mindszenti-Lap

I. évfolyam 3. sz.

Mindszent, 1890. augusztus 10.

Megjelenik vasárnapon.

Előfizetés-ár: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt; — egy példány 10 kr.

— **A cs. és kir. szab. dunagőzhajózási-társulattól** következő értesítést vettük. A kis és folyton apadó vizállás miatt a hajózás Szeged és Szolnok közt lehetetlen, ennek folytán a menetek Szegeden felül a víz javulásig beszüntettek. — Szeged, 1890. augusztus hó 12-én. Az ügynökség.

— **A fellépett száj- és körömfajás** folytán a tömörkényi rész kivételével egész határunkra elrendelt határozat szerint tiltva van a csülkös állatok ki vagy behajtása. E rendeletnek érvényt szerzendő, az utakon örök vannak felállítva. A tilalom dacára egy vásárhelyi ember teheneket akart áthajtani a Tiszán, de elcsíptek. A folyamatban lévő vizsgálat van hivatva kideríteni, hogy tiltott utakon, vagy pedig az örök beleegyezésével történhetett-e meg a behajtás. Ezzel kapcsolatban felemlítjük, hogy az előjáróság és szolgabírósnak eljárása a zárlat betartását illetőleg éppen nem olyan, milyent a felsőbb helyen kibocsájtott rendelet előír. Az ügy fontosságára való tekintettel jövő számunkban ezzel bővebben fogunk foglalkozni.

— **Tűz.** Folyó hó 13-án, szerdán délután ismét tűz ütött ki községünkben. Antal Mihály templom-gazdának a kántorközben lévő háza gyuladt ki és a nagy szárazságban az egész tetőzet csakhamar lángokban állt. Nagy volt a rémület, mert szél is fújt. A gyorsan összescregletteknek sikerült a tűz tovaterjedését derekas munka után megakadályozni, sőt a leégett ház tetőzetének egy részét is megmenteni az által, hogy lerombolták. A fecskendők most elég jókor megérkeztek, mi nagyban elősegítette az oltás sikerét. Dicséretet érdemel községünk intelligens osztálya, hogy nem a nézők, hanem a működők szerepére vállalkozott. Ez alkalommal az oltók legnagyobb részét az intelligens osztálybeliek képezték. Nemhagyhatjuk megemlítés nélkül Kossa László alszolgabíró úr működését, ki az oltásban nagy buzgalmat fejtett ki.

— **Életmentés.** Szabó János helyben dolgozó kalapos-segéd csatörtökön többek társaságában a szabad Tiszában fürdött, mikor is egy a partszélhez közel eső mély gödörbe jutott, honnan — uszni nem tudván — a víz besodorta. A veszély végső pillanatában sikerült őt Páncél Lajos gymn. tanulónak kimenteni, kinek őz már harmadik hasonló ténye.

— **Eljegyzés.** Rex Károly csanyi kereskedő jegyet váltott Klein Simon úr kedves leányával Matilddal. Gratulálunk!

— **A hála kiment divatból** a helybeli róm.-kath. I.-ső tem. egylet némely tagjai szerint, kik addig áskálódtak Kruzslitz István elnökük ellen, mig nem az kényeszerülve érezte magát leköszönni. Pedig említett Kruzslitz nem hogy okot szolgáltatott volna a megtámadásokra, sőt ellenkezőleg az ő nevéhez fűződik ugy az említett, mint a II.-dik temetk. egylet megalkotása és virágzása, Különbén ezen nem nagyon lehet csodálkozni, mert hát Mindszenten történt.

— **A héten** egy nagy csapat embert kísérték át a csendőrök Mindszentről Algyőre. A dorozsmai szolgál-

birói hivatal megkeresésére történt letartóztatásuk, mivel az uradalomnál teljesített aratási munkálatok befejezte és a részgabona átvétele után az általuk szintén elvállalt kendervágást abban hagyva — megszöktek. Ilyen móddal kellett őket kötelezettségük teljesítésére szoritani, mivel a hatóság segélyének igénybe vétele előtt történt felszólításra mit sem adtak. A derék emberek egytől-egyik mindszentiek.

— **Legelés.** A Faraok ivadékai közül kettőnek kedve kerekedett a falu alatt elterülő szőlőkben kissé szettekinteni s dacára annak, hogy a telekkönyvnel egyikőjük sincs szőlőtulajdonosul kitüntetve, az érésben lévő szőlőt kostolgatták hihetőleg csak azért, hogy az idei bortermés minéműségéről tájékozást szerezhessenek maguknak. Munkájok közben az épen arra járt Bartha bácsi figyelmeztette őket, hogy legjobb tudomása szerint nem szabad annak ott legelni, kinek szőlője nincs. Oda se hederítettek e figyelmeztetésre. Történt azonban, hogy a csóz is rajtok ütött és megzalogta őket, azt már olyannak tekintették a zeneművészek mit annyiban hagyni nem szabad. Neki estek a csóznak és markolázták. Az újfönt hangoztatott figyelmeztetésre még is felhagytak a csósz bántalmazásával. A mi cigányaink így szerzik meg a hirnevet. Büszkék is vagyunk reájok.

— **A csongrádmegyei** gazdasági egyesület ujonnan választott titkára, Gyárfás Dezső Szentesre érkezett és elfoglalta állását. Remélhető ezek után, hogy az egylet nagyobb tevékenységet fog kifejteni és ez által megyénk gazdasági állapota lendületet vesz.

Értesítések.

Szentes város képviselő testülete f. évi június hó 16-án tartott ülésében a városi polgári leányiskolánál az 1890/91.-ik tanév elejével a IV.-ik osztály felállítását elhatározta.

A tek. képviselő-testület ezen intézkedéséből kifolyólag a városi iskolaszék a tek. városi tanácssal egyetértőleg úgy a tanerők, mint a tanhelyiség és butorzat előállítását illetőleg megtette a szükséges intézkedéseket. A IV.-ik osztály tehát f. évi szeptember hó elején a városi polgári leányiskolánál bizonyosan meg fog nyitlatni.

Midőn ezen körülményről a nagyérdemű közönséget ezennel tisztelettel értesitem, egyuttal ezen, most már teljes négy osztályra kiegészített intézetet becses pártfogásába ajánlom.

Szentesen, 1890. augusztus 5.

Kiss Zsigmond, iskolaszéki elnök.

Néhány igaz szó iparunkról.

Tarnóczy tűzfecskendői nemcsak elérték az eddigi gyárakban készülték minőségét, hanem azokat felül múlják; így azok, melyeknek kísérlete mellett jelen voltam, amint a gyárból kikerültek, 100 mm. cilindrbőség mellett 33 méter távolságra lövelték a vizet 22 mm. sugárcsővel.

Igaz, minden új gyárnak könnyű a régiéket felülmúlnia; mert az újaknak a meglevők mintául szolgálnak. Az újnak nem kell mást tennie, mint a létező legjobb rendszereket összehasonlítani és azt készíteni, ami ezek között a legjobbnak bizonyult, illetőleg, a különféle rendszerek legjobb részeit összeegyeztetvén, jó egészsé alakítsa és az újabb észleletekkel tökélyesbitse, illetőleg, az újabb találmányokat ezeknél érvényre juttassa, ami a régiéknél a megszokott, megrögzött conservatív szellemen kívül még azon nehézségbe is ütközik, hogy ezek az aránytalanul sok pénzbe kerülő minták megsemmítésére s újak beszerzésére nem olyan könnyen határozzák el magukat; és így bár nekik meg van régi hírnevük előnye, ámde minőség tekintetében soha sem versenyezhetnek az új vállalatoknak tökélyesbített rendszereivel. E nélkül soha sem keletkezhetnék új gyár, és a régiéket a versenytől félelem hiányában megörökítenék régi, már elavult rendszereiket és lehetetlenné tennék minden haladást. Enélkül még ma is fűzfecskendőkkel oltanak a tüzet, mint azt őseink tévék.

Amint alkalmam volt meggyőződni, Tarnóczy nem kimél semmi áldozatot: — meghozta a legjobb világhírű fecskendőgyárak legújabb gépeit, hogy ezek alapján construálhassa rendszerét. E célból személyesen tanulmányozta a párizsi világ-, a vindsori országos- és a berlini mentő- s tűzoltói-kiállításokat és az ott legjobbaknak ítélt találmányokat nálunk meghonosította; saját maga részéről pedig két javítás szabadalmazásáért folyamodott: ezek között van a valóságos hiányt póló új dugatytyúja, mely az eddigi összes ösmert rendszereket messze túl felülmúlja, különösen faluk számára, hol a fecskendőkkel bánásmód sok kívánni valót hagy fön, nagy hiányt pótol; mert ha évekig is gondozatlanul áll ezen dugatytyú, mindig légmentesen fog működni. De csakis ily utánjárással, ily költség nem kiméléssel és szakgépészmérnökök segélyével lehetett ezen nagy eredményeket elérni. Eddig ezen életbevágó szakmával leginkább csak harangöntők foglalkoztak; hogy ezek nem bírták a külföldi versenyt legyőzni, az természetes. Ennek tulajdonítható, hogy ha Magyarországon valaki jó fecskendőt kívánt

vásárolni, hát Bécsbe, Brünnbe, vagy Prágába írt, ha a Noel-szivattyú költségeit sajnálta. E részben a statisztika igen szomorú adatokat tüntet föl: a hazánkban működő fecskendők felénél több külföldi, többnyire rossz cseli és morva gyártmány.

Most azonban már segítve van e bajon, és bármit mondjanak is a megnyert, ugynevezett, szakértők — még ha a tűzoltói mezbe rejtőztek is — ma már nem kell külföldre vándorolnunk jó fecskendők végett; sőt bizton remélhetjük, hogy a külföld is itt fog vásárolni, ha a legkéleltesebb fecskendőt kívánja birni. Ebben a káros úr a lehető minimumra van leszállítva; a szelepház pedig oly egyszerű, hogy azt a leg-egyszerűbb falusi ember is két perc alatt felbonthatja és ismét beteheti, ha szennyves viz használata miatt esetleg valami baja történt.

Bámulatos annak szerkezeti-egyszerűsége, A gyár két tűzoltó-parancsnok szakvezetése alatt áll, melyből a fecskendő csak a legszigorúbb kísérletezés után adatik ki a vevőnek. Ára pedig a normalis általános magyar csavarral ellátva körülbelül 200 frttal olcsóbb, mint az eddigi árak voltak. Lehetetlen tehát, hogy a többi gyárak is föntarthassák eddigi, jogosulatlanul magas árakat, melyekből azután, a magyar szójárás szerint — jutott is, maradt is.

Már ez egymagában mutatja, mily jótékonyan hat a verseny; különösen, ha azt a műveltség bizonyos fokán álló egyén érvényesíti. A 10-évi részletfizetési hitelkedvezmény pedig, amelyben ezen közkezdveltségű cég évek óta részesíti vevőit, könnyűvé teszi a beszerzést; mert a fecskendő ára bőven kikerül azon kedvezményből, melyben a tűzbiztosító-társulatok részesítik azon községeket, melyek fecskendőkkel vannak ellátva.

Már ez az egy példa is eléggé igazolja, mivé fejlődhetnek a magyar ipar, ha más téren is akadnának, kik hasonló műveltség mellett, azzal nem restelnének foglalkozni.

Úgy van, tisztelt olvasóim! csak így fogunk nagy ipart fejleszteni; különben az iparral azok fognak foglalkozni, akik másként nem bírnak megélni. Ipar nélkül pedig magyar vagyonság nem lesz; a mai haladás alapja pedig a vagyonság; — e nélkül elmarad a jó igazságszolgáltatás, a jó közigazgatás, a jó közoktatás stb. stb.: mert ez mind csakis sok pénzen szereshető meg.

Ezért vagy iparos-néppé kell lennünk, vagy össze fognak fölöttünk csapni a polgárosodás hullámai. Itt más választás nincs! El tehát az előítéletekkel; becsüljük iparosainkat úgy, amint a művelt nyugotiak teszik: s ekkor fejlődni fog az ipar, mint haladásunk egyedüli hathatós eszköze

Pálffy Jenő gróf.

Gyanús pénzügyletek.

Sáp!

Van nyelvünkben néhány kifejezés, amelyeknek szabatos értelme a nagy-közönség előtt ösmerelelen; ezek közé tartozik e szó: „sáp“ is. Bűnügyi törvényszéki tárgyalások alkalmával igen gyakran halljuk a nemzetközi tolvány nyelv legszokottabb kifejezéseit. Többé-kevésbé hasonló (nem állítjuk azonos) jelentőségűek az említett szavak, melyekről a nagy-közönség azonban nem tud. „Sáp“ azon fogalmat fejezi ki, mikor valaki (egyén, vagy testület) oly üzlet nyeresiményéből kap részt, amely üzletet a közfelfogás nem tartja tisztességűnek. Ily üzlet talán nem ütközik a törvénykönyvbe, ámde mostani fogalmaink szerint — a becsületről, nem fizetőséges.

Ily üzletek közé tartoznak, egyebek között, azon magokat pöffeszkedve (jórészt a közbizalom elnyerhetése céljából) „bankok“-nak elkeresztelt pénzváltó-üzletek, amelyek a törvények által tiltott ügyleteket is kötnek.

A pénzváltó-üzletek, melyek magokat pöffeszkedve, még inkább pedig a hiszékeny nagy-közönség lépre csalása végett, banki záknak kerestelték el, nálunk oly ügyleteket is kötnek, amelyek vagy törvényellenesek, vagy épazon üzletten mozognak, mely a törvények által „tilt“ és a törvények által „tiltott“ üzletek között húzódik.

A nyilvános csalás megítélésében csupán kétféle fölfogás lehet mérvadó: vagy utánozza az állam Szpartát, ahol a nyilvános csalás nem volt büntetendő cselekmény; mert a megcsalatókat kímél kényszerítette az üzletet megkötni; vagy pedig a jóhiszeműeket törvények által óvja meg azon eshetőségtől, hogy nyilvános csalás szerencsétlen áldozatai legyenek. Az első esetben a nagy-közönség óvakodó lesz: s így többé-kevésbé önmaga óvja meg magát a nyilvános csalásoktól; az utóbbi esetben a törvény oltalmazza a jóhiszeműek nagy érdekeit.

Nálunk e két módozat között lebeg az eljárás: s így, Európa keleti országaitól eltekintve, nincs állam, melyben a nyilvános csalás oly kényelmesen, biztosan és nagymérvben fosztogatná ki a törvények oltalmában bízó, jóhiszemű nagy-közönséget, mint nálunk.

Hogy ez így történik, teljes joggal hibáztatandók bizonyos hírlapjaink, amelyek elzárják hasábjait a szegény előfizetők bajait föltáró s így esetleges orvoslást sürgető cikkei előtt; — míg ha azután, ezek, meg ezek kizsákmányolása, nyilvános megcsalása után, végre-valahára! az ellenük indított bünyenyítő eljárás alakjában, beüt az illető csalóknál a „krach“, akkor mindenkit túharsogó lármával „leplezgetik le“ (furcsa biz ez: utólagos leleplezés!) a börtönbe csukottakat. Persze! e „bizonyos hírlapok“ eljárását, föltehetőleg, a nekik bőven kijutott sáp eredményezi.

A kormány egyik legfőbb kötelessége volna az árvízszujtot a vidékeken minél nagymérvűbb adóleengedéseket nyújtani a károsultaknak. Hogy pedig ez által hiány ne támadjon a közbevételekben, a nálunk mostanig jóformán merőben adómentes pénzváltó-és tőzsdeüzleteket kellene megfelelőleg a közteherviselés alá vonni.

Magyarország jelenleg valódi paradicsoma oly pénzváltó-üzleteknek, amelyek a jóhiszemű nagy-közönség kizsákmányolásából, nyilvános megcsalásából gyűj-

tik, halmozzák föl rakásra a könnyen s gyorsan összekapart milliókat.

Ugyan ki nem tudná, hogy a legvilágosabb nyilvános csalás: a sorsjegyek részletfizetés útján történő elárúsítása, az említett pénzváltóüzletek által, nálunk még 1883-ban is buján virágzott; holott Ausztriában már 1878-ban törvényt hoztak e visszaélés, e nyilvános csalás meggátlására! Végre-valahára azután 1883-ban nálunk is betiltották; de mily eredménytel, azt legjobban bizonyítja azon nyilvános csalás, mely ma is azonos az eltiltottal: csak-hogy jelenleg már a hangzatosabb „letétüzlet“ címen szedi áldozatait.

A nyilvános csalások egyik legveszélyesebbje ezen üzlet, különösen ama jóhiszeműekre, akik bíznak tövényeinkben, hogy azok megóvják őket a nyilvános kizsebeléstől; ellenben a pénzváltó-üzleteknek biztosan, könnyen s gyorsan jövedelmez milliókat, melyek után nem fizetnek adót.

Miben áll e pénzváltóüzletek ily letétügylete?

Hírlapok és ügynökeik által tudomására juttatják a jóhiszeműeknek, hogy, például, 48— forint-értékű sorsjegyeket 62 forintért adnak el a következő föltételek alatt: 10 forint előleg, a vételár többi 52 forintig pedig 6 hónap múlva fizetendő; esetleg, 6 hónap után ezen összeg bizonyos kamatok mellett „prolongálható“. A vevő oly okmányt ír alá, mely azt bizonyítja, hogy e sorsjegyeket megvásárolta és átvette (holott még-csak színöket sem látta!) és azután „letétbe adta“ (elzalogosította) az illető pénzváltó-háznak.

Ezen üzlet azonos a törvény által tiltott részleteladási-üzlettel, csak-hogy más nevet visel. A pénzváltóházak ezen üzletek után nem fizetnek adót; s így a többi adózók rovására zsebelik be a könnyen s biztosan összekapart jelentékeny hasznót. Sőt még nagymérvű bélyegcsontkítást is követnek el; mert összes letétüzleteiket csak egy könyvbe vezetik, ahol a valódi letétüzletek kis száma mellett ott terpeszkednek e „palástolt“ letétüzletek nagyszámú ügyletei, melyeket a könyvben nem jelez valami külön ösmertetőjel.

Valódi létüzlet, amelyet azonban e pénzváltó-üzletek alig-alig kötnek, az: midőn tényleg adzalogba valaki oly értékpapírt, melyet bírt, s amely nemcsak tulajdonában, (ez színlelt is lehet) hanem birtokában is volt.

Nagybritániában két éve mintegy 25 millió forintnyi fölösleg mutatkozott az állami-költségvetésben; ennek dacára bizonyos bélyegilletékeket az idén fölemeltek: így vonván be még jobban a „tőkepénzt“ az adóalapba a mezőgazdák, kisiparosok, kiskereskedők és más „kis“ adófizetők adóterheinek könnyíthetésére. Nálunk a „színlelt“ zálogügyletek útján biztosan, könnyen s gyorsan zsebel a „tőkepénz“ az említett pénzváltó-üzletekben milliókat, meg milliókat, miközben „nyilvános csalás“ révén hálózzák be a jóhiszeműeket. És e sok millió forintnyi, szerföltt gyanús-eredetű nyereség után a kincstár nem lát egy adófillért sem; a bélyegcsontkítás pedig ugyancsak virágzik.

Ezt tapasztalva, mit kell a józan-gondolkodásúnak hinniök? Azt, hogy bizonyos közegeknek bőven jut e réven — — sáp.

Veritas.

ZÓNA-TARIFA

Budapestről vagy Budapestre.

Budapest sz. p. udvar.		A magy. kir. államvasutak menet-árai.										
a) Szomszédos forgalom.		Forgalom	Vonal- szakasz	Személyvonat			Gyorsvonat					
				I.	II.	III.	I.	II.	III.			
Budafok	2	a) Szomszédos forgalom	1.	30	0.15	0.10	—	—	—	Pándorf	XIII	
Budaörs	2		2.	40	0.22	0.15	—	—	—	Pápa	XII	
Budapest-Ferencváros	1		b) Távolsági forgalom	I.	0 50	0 40	0 25	0 60	0 50	0 30	Pásztó	VI
Budapest-Kelenföld	2			II.	1 00	0 80	0 50	1 20	1 00	0 60	Pécel	I
Erzsébetfalva	2			III.	1 50	1 20	0 75	1 80	1 50	0 90	Pinczehely	VIII
Kőbánya	1			IV.	2 00	1 60	1 00	2 40	2 00	1 20	Pusztá-Bánréve	X
Maglód	2			V.	2 50	2 00	1 25	3 00	2 50	1 50	Pusztá-Poó	VIII
Pécel	2			VI.	3 00	2 40	1 50	3 60	3 00	1 80	Pusztá-Tenyő	VIII
Rákos	2			VII.	3 50	2 80	1 75	4 20	3 50	2 10	Putnok	XIII
Rákos-Keresztur	2			VIII.	4 00	3 20	2 00	4 80	4 00	2 40	Püspök-Ladány	XII
Rákos-Csaba	2			IX.	4 50	3 60	2 25	5 40	4 50	2 70	Rákos	I
Török-Bálint	2			X.	5 00	4 00	2 50	6 00	5 00	3 00	Rákos-Csaba	I
				XI.	5 50	4 40	2 75	6 60	5 50	3 30	Rákos-Keresztur	I
				XII.	6 00	4 80	3 00	7 20	6 00	3 60	Rímabánya	XIII
		XIII.		7 00	5 80	3 50	8 40	6 50	4 20	Rimaszecs	XII	
		XIV.		8 00	5 80	4 00	9 60	7 00	4 20	Rimaszombat	XII	
									Sááp	XII		
									Sajó-Szt.-Péter	XIII		
									Salgó-Tarján	VIII		
									Sárbogárd	VI		
									Sárosd	V		
									Sásd	XII		
									Simontornya	VII		
									Simonyi	XIII		
									Sómos-Ujfalu	IX		
									Soroksár	I		
									Süly-Sáp	I		
									Szaár	III		
									Szabadka	XI		
									Szabadszállás	V		
									Szajol	VII		
									Szakály-Högyész	IX		
									Szarvas	XI		
									Szászvár-Máza	XIII		
									Szeceő	II		
									Szeged	XIII		
									Szegszárd	X		
									Szemere	XI		
									Szent-János	VIII		
									Szent-Lőrincz	XIII		
									Szerencs	XIII		
									Szikszó	XIII		
									Szihalom	IX		
									Sziliács	XIII		
									Szoboszló	XIII		
									Szolnok	VI		
									Taksony	I		
									Tata-Tóváros	IV		
									Távankt	XII		
									Tápió-Györgye	V		
									Tápió-Szele-Farmos	IV		
									Tisza-Lucz	XIII		
									Tiszolcz	XIII		
									Tolna-Mözs	X		
									Topolya	XIII		
									Tornalja	XIII		
									Török-Bálint	I		
									Török-Szt-Miklós	VIII		
									Tura	III		
									Ujszász	V		
									Vadkert-Tázlár	VIII		
									Vadna	XIII		
									Vajta	VII		
									Vaszar	XII		
									Vath-Merse	XIII		
									Vámos-Györk	VI		
									Várgede	XI		
									Véghles-Szalatna	XIII		
									Vinár	XIII		
									Zólyom	XIII		
									Zurány	XIII		

A magyar királyi államvasutak minden, ezen táblázatban fel nem sorolt állomása Budapestről a XIV. vonal.